

**ASPECTE PRIVIND ISTORIA ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI.
OFITERI ȘI SOLDAȚI DIN LOCALITATEA VAD,
ÎNSCRIȘI ÎN REGIMENTELE ROMÂNEȘTI GRĂNICEREȘTI.
1766-1851**

GHEORGHE FARAON

geo.faraon@yahoo.com

Muzeul Țării Făgărașului "Valer Literat" – Făgăraș

IRINA FARAON

irinafaraon@yahoo.com

Muzeul Țării Făgărașului "Valer Literat" – Făgăraș

**DIE ASPEKTE DER GESCHICHTE DES FOGARASCHER LANDES.
OFFIZIERE UND SOLDATEN AUS DER ORTCHAFT VAD, EINGESCHRIEBEN
IN DER RUMÄNISCHEN REGIMENTER. 1766-1851**

ZUSAMMENFASSUNG

Nach dem Eintritt des Transsilvanien unter der Autorität der Habsburgischen Imperium im Jahre 1691, sie haben die Organisation der neue Provinz, auch von der militärischen Sicht. Die Militärgrenze wurde zwischen 1750-1780 erreicht, zusammen mit der wachsenden Bedrohung der Russland. Mit diesem Projekt wurde General der Kavallerie Nicolaus von Buccow von Kaiserin Maria Theresia in Auftrag gebracht. Nach dem Abschluss der Grenzregimenten haben wir 15 Offiziere und 25 einfache Grenzschilder entdeckt, die sie aus der Ortschaft Vad abstammen und sie wurden in Regimenter eingeschrieben.

Schlüsselwörter: Reich, Provinz, Militärgrenze, Offizier.

Odată pătrunși în Transilvania, austrieicii au început organizarea acestei noi provincii și din punct de vedere militar. Astfel, *"primele regimente au fost înființate începând cu anul 1691, de-a lungul râurilor Tisa și Mureș"*¹.

Organizarea întregii granițe militare s-a realizat abia între anii 1760-1780, când pe fondul războaielor cu Prusia, Imperiul Habsburgic era amenințat de un atac din partea Rusiei, care încheiase în 1762 o convenție (alianță) militară cu Prusia.

În fața unui eventual atac din partea Rusiei în Transilvania, comandantul militar al provinciei nu îi putea opune decât două regimente de infanterie și unul de cavalerie, care existau la acea dată în provincie. În asemenea condiții critice pentru Imperiu, se hotărăște că *"înființarea în Transilvania a unor regimente de graniță era mai mult decât necesară"*².

¹ Ioan Părean, *Contribuții la Istoria Regimentului I român de graniță*, în "Revista Academiei Forțelor Terestre Sibiu", nr. 3, 2000, p. 177.

² *Ibidem.*

În cel de al III-lea deceniu de domnie al împărătesei Maria Tereza (1740-1780), curtea de la Viena decide înființarea regimentelor grănicerești românești în Transilvania. Pentru ducerea la îndeplinire a misiunii ”a fost însărcinat la data de 5 iulie 1761 generalul de cavalerie Nicolaus von Buccow, al cărui proiect a fost aprobat de împărăteasă la 16 aprilie 1762”³.

Istoria propriu-zisă a Regimentului I, cu sediul la Orlat, începe cu anul 1764, când s-a trecut, în sfârșit, la înființarea lui, dându-i-se ca zonă de responsabilitate granița cu Țara Românească, începând de la Porțile de Fier ale Transilvaniei și terminându-se la Tohan, lângă Brașov. A primit denumirea de *Erstes Walachisches Siebenbürger Grenz-Infanterie Regimentes*⁴, pentru ca mai târziu, în anul 1798, să primească numărul 16, cifră corespunzătoare poziției sale în cadrul celorlalte regimente grănicerești ale Imperiului austriac. Hotărârea definitivă de înființare a fost luată la 24 februarie 1765, aceasta stând la baza întocmirii unor conscripții amănunțite, pentru a prevedea stabilirea numărului de locuitori ce puteau fi încorporați și a cuantumului despăgubirilor ce trebuiau să fie plătite de către autoritățile militare ”domnilor de pământ”⁵, proprietari ai satelor ce urmau a fi militarizate.

Iobagii care vroiau să se înroleze în aceste regimente trebuiau să fie împroprietăriți după cum urmează: ”proporțional cu numărul membrilor lor de familie, cu sesii (moșii grănicerești-n.n.) în suprafață de cel puțin 15 iugăre (circa 8,63 ha-n.n.), care se puteau moșteni doar pe linie bărbătească și din roadele cărora trebuia să se susțină ei și familiile lor”⁶.

Până în acest moment iobagilor le era interzis să poarte arme, însă odată cu militarizarea graniței noii grăniceri și-au câștigat acest drept atât pentru cele albe, cât și pentru cele de foc. Acestea, ”împreună cu muniția necesară le erau puse la dispoziție de către stat, grănicerii fiind obligați să le păstreze și să le întrețină în bună stare pe cheltuiala lor”⁷.

În acest context are loc militarizarea mai multor localități din Țara Făgărașului (unele prin constrângere). Localitățile respective au fost Arpașu de Sus, Lisa, Netotu (Gura Văii), Pojorta, Vaida-Recea, Dejani, Sebeș, Mărgineni, Copăcel, Bucium, Ohaba, **Vad** și Șinca (Veche), însumând un număr de 13 sate. Mai târziu, în anul 1773, erau consemnate ”40 de localități militarizate din Țara Făgărașului”⁸.

Regimentul I de graniță era format din doisprezece companii, dintre care cinci acopereau zona Țării Făgărașului; ”(...) de aici au fost recrutați membrii batalionului al II-lea”⁹, după cum urmează:

- Compania a VII-a, cu sediul la Racovița, mai cuprindea localitățile Porumbacu de Jos, Porumbacu de Sus și Scorei, toate în actualul județ Sibiu;

³ Cornel Lupea, *Racovița - Monografia unei străvechi așezări sibiene*, Sibiu, 1995, p. 28-29.

⁴ Constantin Băjenaru, *Grăniceria în Țara Făgărașului. 1766-1851*, în ”Studii și cercetări”, Brașov, 2010, p. 25.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Alexandru Bucur, C. Lupea, *Ofițerii români din Regimentul 1 grăniceresc român de la Orlat*, Sibiu, 2001, p.10.

⁷ Augustin Bunea, *Istoria regimentelor Grănicerești*, Blaj, 1941, p. 38.

⁸ Emil Micu, *Contribuțiuni la istoricul Regimentului întâi valah*, București, 1934, p. 112.

⁹ Valer Literat, Moise Ionașcu, *Orașul și cetatea Făgăraș*, Făgăraș, 1938, p. 24.

- Compania a VIII-a, cu sediul la Viștea de Jos, mai cuprindea localitățile Arpașu de Jos și Arpașu de Sus (din actualul județ Sibiu), Drăguș, Beșimbac (Olteț), Ucea de Sus, Ucea de Jos și Viștea de Sus (în actualul județ Brașov);

- Compania a IX-a, cu sediul la Lisa, mai cuprindea localitățile Breaza, Dejani, Dridif, Netotu (Gura Văii), Ludișor, Luța, Pojorta, Vaida-Recea, Teleki-Recea, Voila, Voivodenii Mari și Voivodenii Mici, toate în actualul județ Brașov, ca și următoarele;

- Compania a X-a, cu sediul la Mărgineni, mai cuprindea localitățile Berivoii Mari, Berivoii Mici, Copăcel, Hârseni, Hurez, Iași, Ileni, Râșor, Săsciori, Săvăstreni și Sebeș;

- Compania a XI-a, cu sediul la Ohaba, mai cuprindea Bucium, Șinca-Veche și **Vad**¹⁰.

Astfel, în anul 1773 un document militar indica ”*existența în Regimentul I a unui număr de 4.581 familii, cu 4.825 de case*”¹¹, iar un altul, din același an, referitor la religia grănicerilor, arăta ”*prezența a 12.054 bărbați, dintre care 86 erau catolici, 574 necatolici, 9.402 greco-catolici și 1.192 ortodocși*”¹². În legătură cu religia, acum ne rezumăm a spune că grănicerii din Vad erau greco-catolici.

Din 18 octombrie 1767, găsim un document din care aflăm că ”*satul Vad era cătănesc, iar conducătorul companiei era căpitanul Șluderbah, care ședea la Ohaba*”¹³.

Grănicerii Regimentului I de la Orlat purtau ”*cioareci albi, strâmți, tiviiți cu albastru, sumanul din dimie, sur închis, aproape negru (erau numiți cătanele negre) cu bordura verde, având nasturi din metal galben, pieptar din pănură albă, iar pe cap purtau chivăra înaltă cu tăblițe de aramă, numită de ei ciacau*”¹⁴. Părul îl purtau lung (coadă), legat cu o panglică albastră, iar la urechi era făcută o buclă groasă. Obiceiul de a purta părul lung a fost abandonat după întoarcerea din războaiele duse împotriva lui Napoleon (1815) – ”*tabăra de nouă ani*”¹⁵. După această dată grănicerii se vor tunde scurt. Până în anul 1830, grănicerii își confecționau uniformele pe cont propriu; după această dată s-a înființat ”*fondul de provente sau fondul de montură*”¹⁶, din care se confecționa gratuit echipamentul necesar.

Femeile acestora purtau ”*Scurteici și bundă blănită cu piele de vulpe sau de dihor, și pomeselnice brodate cu mătase*”¹⁷.

¹⁰ Carol Göllner, *Regimentele grănicerești din Transilvania. 1764-1851*, București, 1973, p. 56; Traian Rotariu (coord.), *Recensământul din 1850. Transilvania*, Cluj-Napoca, 1996, p. 373-374; E. Wagner, *Historisch-statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen*, Köln-Wien, 1977, p. 412-413.

¹¹ E. Micu, *op. cit.*, p. 16.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ I. Părean, *op. cit.*, p. 180; C. Göllner, *op. cit.*, p. 61.

¹⁵ *Ibidem*, p. 181.

¹⁶ Daniel Dumitran, Ana Dumitran, A.L. Florea, *Biserica românească din Transilvania în izvoarele statistice ale anului 1767*, Alba Iulia, 2009, p. 181.

¹⁷ George Maior, *O pagină din luptele Românilor cu Sașii pe terenul social, cultural și economic. Șercaia 1809-1909*, București, 1910, p. 26-27.

Vom enumera mai jos o listă cu ofițeri din Vad care au servit în cadrul Regimentului I grăniceresc:

Boier Gheorghe (1816-1890), locotenent, a servit în Regimentul I de graniță, apoi în Regimentul 46 Seghedin, Ungaria, în calitate de adjutant de regiment. A făcut parte din ”Comitetul administratoriu al Fondului școlastic grăniceresc (susține școlile grănicerești-n.n.)”¹⁸ și a fost membru fondator al Asteii.

Avram Caliani (Kalljani Abraham). În 1773 este primul ofițer de origine română care va funcționa în cadrul Regimentului I de graniță. În 1774 ”acesta era singurul ofițer de naționalitate română din regiment”¹⁹. A fost recrutat în cadrul regimentului ”dintre studenții de la Blaj”²⁰, din care a făcut parte ”ca plutonier în cadrul companiei a IV-a Cugir din 1768”²¹. A avut rezultate deosebite în luptele cu hoții care acționau în sectorul graniței, ”împușcând pe unul din ei, dar și în patrularea din munții Hunedoarei, împiedicând țărani din zonă să fugă în Muntenia împreună cu familiile lor”²²; astfel, la 13 octombrie 1773 a fost ”avansat la gradul de sublocotenent, devenind primul ofițer român în regimentul orlățean”²³. A participat cu acest grad în perioada ”5 noiembrie 1774-15 martie 1775, la conscrierea Companiei I de la Răcăștia”²⁴. La inspecția regimentului din 1777, era caracterizat de superiori ca fiind ”ce e drept naționalist (adică român-n.n.), cu toate acestea era foarte activ și curajos”²⁵. În perioada ”1778-1786 avea gradul de locotenent major”²⁶. În anul 1781 ”a executat măsurători cadastrale în stațiunea Veștem care aparținea de compania a VI-a de la Orla”²⁷. Provenea din sergenții români ai Companiei a III-a. A participat la războiul ruso-turc din 1778, în grad de căpitan locotenent. În data de ”7 octombrie 1788 conduce un atac asupra forțelor adverse, determinând retragerea precipitată a acestora. Apoi cerând permisiunea colonelului Mayershaim, în fruntea la 100 de oameni, a atacat inamicul care începe să cedeze. Detașamentul condus de acesta se unește cu o subunitate de dragoni și cu una de husari urmărind adversarul timp de o oră și jumătate până la localitatea Milu. Cu acest prilej un sergent și un soldat de sub comanda sa au capturat câte un steag de la inamic, iar el este grav rănit la cap. Pentru faptele sale de vitejie este

¹⁸ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 19.

¹⁹ Eugen Străuțiu, *Sibiul între medieval și modern*, Sibiu, 2000, p. 34.

²⁰ George Barițiu, *Istoria regimentului alu II românesc granițariu transilvanu*, Brașov, 1874, p. 107.

²¹ Serviciul Județean Brașov al Arhivelor Naționale (în continuare, SJBvAN), Fond 168. *Registrul de ordine și rapoarte din 1768*.

²² G. Barițiu, *Materialu pentru istoria Regimentului I granițariu din Transilvania*, în ”Transilvania”, XVI, nr. 3-4/1885, p. 4.

²³ *Ibidem*, p. 178 și 180.

²⁴ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 21.

²⁵ G. Barițiu, *op. cit.*, XVI, nr. 1-2/1885, p. 4; C. Göllner, *op. cit.*, p. 94.

²⁶ G.A. von Treuenfest, *Geschichte des k.u.k Infanterie- Regimtes Nr. 46, 1762-1850 erstes Siebenbürger Romanen Grenz- Infanterie Regiment nr. 16*, Wien, 1890, p. 44, Anexe, p. IV-VI.

²⁷ R. Moldovan, *Momente din trecutul comunei grănicerești Veștem*, în ”Cultura creștină”, XX, nr. 10-12/1940, p. 622.

*lăudat de către colonelul Mayershaim*²⁸. În anul 1790 se număra printre românii semnatori ai memoriului²⁹ *Supplex Libellus Valachorum*, ”din partea statului milităresc”³⁰. Continuă ascensiunea sa militară, ”iar din 1791 îl găsim la gradul de căpitan”³¹. Va face parte din Batalionul nr. 1 Valahi care este dus să lupte împotriva trupelor franceze în Germania. Pe 21 august 1793 el cade în luptă ”în regiunea Rinului la Freckenfeld, într-o înclăstare dintre trupele franceze și cele austriece, el făcând parte din subunitatea care a stat sub focul artileriei adverse”³². Despre moartea acestui brav militar găsim informații și la George Barițiu care ”consemnează ca dată a morții sale ziua de 27 august 1793”³³.

- 1762-1773, avea grad de plutonier;
- 13.10.1773, avansat la gradul de sublocotenent;
- 01.03. 1787, avansat la gradul de căpitan locotenent;
- 05.05.1790, avansat la grad de căpitan;
- 27.08.1793, moare pe câmpul de luptă.

Gheorghe Cosgarea (Cosgarea Georg), ca ”*strajameșter (plutonier)*, s-a căsătorit în Orlat cu Ana Szabo, naș fiindu-le Teodor Ivanovich, *pare-se comandantul companiei a VI-a din acea localitate*”. La data de ”26 octombrie 1848 a fost avansat la gradul de sublocotenent clasa 2. Din 16 feb[ruarie] 1849 a fost avansat la gradul de sublocotenent clasa 1, cu care a fost pensionat în Martie 1851”³⁴. A fost comandantul Companiei a VI-a. Apare în documente și sub formele ”*Kozgaria, Koszgaria, Kosgaria, Kosgania*”³⁵.

Iacob Cosgarea (1818-1883), căpitan, a servit în Regimentul I de graniță de la Caransebeș, apoi în ”*regimentul 50 infanterie Alba Iulia*”³⁶.

Cornel Cosgarea, fiul lui Iacob Cosgarea, a fost și el ofițer, ajungând la ”*gradul de colonel la Viena*”³⁷.

Azer Cosgarea, al doilea fiu al lui Iacob Cosgarea, ajunge și el ofițer ”*în grad de colonel la Lugoj*”³⁸.

Nicolae Cosgarea (1825-1900), căpitan³⁹, a făcut parte din Regimentul II Valah cu sediul la Caransebeș, unde va ajunge la gradul de maior.

²⁸ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 77-78.

²⁹ Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale (în continuare, SJSbAN), Fond *Starea Civilă, Orlat, cota 20, Protocolul cununărilor, 1823-1842*, p. 3,7.

³⁰ David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1984, p. 264.

³¹ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, Anexe, p. VII.

³² Idem, *Geschichte des k.k. Infanterie- Regimentes Nr.50, 1762 bis 1850 zwaites Siebenbürger Romanen Greutz- Infanterie Regiment nr 17*, Wien, 1882, p. 82.

³³ G. Barițiu, *Istoria regimentului*, p. 14.

³⁴ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 308, 343, 393, Anexe p. XXVIII-XXIX; C-tin Băjenaru, *op. cit.*, p. 33.

³⁵ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 34.

³⁶ C. Pop, *op. cit.*, p. 31.

³⁷ E. Boieriu, *op. cit.*, f. 1.285.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ C. Pop, *op. cit.*, p. 32.

Samoilă Păsărar, ”caporal în anul 1796, cere un ajutor financiar de la conducerea regimentului pentru a putea cumpăra cereale, în valoare de 20 florini”⁴⁰.

Ioan Păsărar (Passerar Johann), sublocotenent clasa 1, a fost elev eminent al Institutului militar, fiind menționat ca atare în anul 1829, în *Cartea de aur*⁴¹. În regiment apare ca ”stegar între 1832-1835, fiind avansat la 19 octombrie 1848 de la gradul de plutonier la cel de sublocotenent clasa 2. Va participa apoi la luptele revoluționare din Transilvania, mai ales cele de la Deva, fapt pentru care va fi avansat la mod excepțional la gradul de sublocotenent clasa 1, la 16 februarie 1849, decedând cu gradul indicat, la data de 11 iunie același an”⁴². Cade în focul luptelor revoluției de la 1848-1849.

Samoilă Păsărar (Passerar Samuel), în 2 octombrie 1813 avea grad de caporal, iar ”comandantul său Cutean Ioan Mihai depune mărturie pentru el și pentru camaradul său caporalul Raț Vasile, pentru a fi decorați în urma vitejiei dovedite în bătălia de la Dresda”⁴³; apare apoi cu gradul de sublocotenent clasa 2. Și-a început cariera militară cu gradul de ”plutonier în cadrul companiei a XI-a Ohaba”⁴⁴, a părăsit această companie la ”16 februarie 1851, pentru a-și continua activitatea la Regimentul 46 de linie, unde din diverse motive nu mai apare”⁴⁵. Apare apoi printre donatorii cu sume de bani la școala din Ohaba: ”în anul 1860, cu suma de 10 franci”⁴⁶. În calitate de director de cancelarie de tribunal, va participa ”la Conferințele naționale de la Sibiu din 1861 și 1863”⁴⁷.

Nicolae Păsărar, ”căpitan, frate cu Păsărar Samoilă”⁴⁸.

Vasile Popa, ”caporal, în anul 1796 cere un ajutor financiar de la conducerea regimentului pentru a putea cumpăra cereale, în valoare de 20 florini”⁴⁹.

Gheorghe Strâmbu senior (Strâmbu Georg sen.), ”locotenent-major”⁵⁰. A făcut studiile militare la Năsăud, fiind și el menționat ca eminent în ”*Cartea de aur din 1829*”⁵¹. În ”19 octombrie 1848 a fost avansat de la gradul de plutonier la cel de sublocotenent clasa 2, iar în 16 februarie 1849, la excepțional la cel de sublocotenent clasa 1”⁵². În 1850 era încadrat la compania din Tântări, iar în 1851 era ”comandantul companiei I-a de la Răcăștia”⁵³. În Regimentul 46 a fost încadrat cu

⁴⁰ SJSbAN, Fond *Grăniceresc*, doc. nr. 24 din 1805.

⁴¹ *Arhiva someșană*, nr. 19/1936, p. 32.

⁴² G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 308, 337, 343, 387; Anexe, p. XXII.

⁴³ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 35.

⁴⁴ SJBvAN, Fond 168. *Regimentul românesc de graniță nr. 16 infanterie Făgăraș. 1768-1856*.

⁴⁵ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 54.

⁴⁶ *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, nr. 34/1860, p. 263.

⁴⁷ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 55.

⁴⁸ C. Pop, *op. cit.*, p. 32.

⁴⁹ SJSbAN, Fond *Grăniceresc*, doc. nr. 24 din 1805.

⁵⁰ C-tin Băjenaru, *op. cit.*, p. 33

⁵¹ *Arhiva someșană*, p. 33.

⁵² G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 308 și 343; Anexe, p. XXVIII.

⁵³ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 74.

gradul de locotenent major la ”16 februarie 1851, rămânând până în 1853 când dispare din efectivele acestuia”⁵⁴.

Participă și el la Conferința de la Sibiu din 1861⁵⁵, iar spre sfârșitul secolului al XIX-lea a locuit la Brașov, ”ținând în gazdă pe Augustin Bunea, canonicul și istoricul de mai târziu”⁵⁶, în perioada în care acesta a urmat ”gimnaziul român din Brașov între 1870-1877”⁵⁷.

Gheorghe Strâmbu junior (Strîmbu Georg jun.), sublocotenent clasa 1. Apare încadrat în Regimentul 46 începând din ”anul 1849, cu grad de sublocotenent clasa 2, avansând în grad în anul următor”⁵⁸. În anul 1851 îl găsim ca ”supraveghetor al școlii române din Veștem”⁵⁹.

Ioan Vornica, 1820-1895 (**Vornika** sau **Wornika Johann**), la ”15 noiembrie 1848 a fost avansat la excepțional de la gradul de plutonier la cel de sublocotenent clasa 2, pentru ca în 16 februarie 1849 să mai avanseze o clasă la excepțional. Își continuă activitatea în Regimentul 46 până în 1859”⁶⁰. În ultima perioadă a deținut următoarele grade: ”locotenent major între 1851-1858 și căpitan clasa I în 1859”⁶¹. În 12 martie 1876 a fost convocată de către David Urs de Mărgineni ”o adunare generală extraordinară care adoptă spre adoptare un nou Normativ, pentru ca Școlile Grănicerești să nu fie transformate în școli comunale după cum era dorința autorităților maghiare. Normativul va fi înaintat spre aprobare printr-o deputațiune unde alături de Baronul Urs vor participa și Stezar Constantin și Vornica Ioan vechi camarazi de arme. Datorită acestor strădanii autoritățile renunță momentan la pretenții”⁶². Apoi, ajunge ”comandantul pieții Budapestane”⁶³.

Cornel Vornica, fiul lui Ioan Vornica, a fost și el militar, având ”grad de maior”⁶⁴.

Dintre grănicerii simpli soldați din Vad amintiți în documentul de la 1796⁶⁵ și care primesc ajutoare de la conducerea regimentului sunt enumerați următorii:

- **Tamaș Cosgarea** – grănicer simplu, primește 20 fl.;
- **Iuon Albu** – primește 15 fl.;
- **Dumitru Macavei** – primește 25 fl.;
- **Iuon Oltean** – primește 20 fl.;
- **George Filip Popa** – primește 25 fl.;
- **Iacob Demian senior** – primește 25 fl.;
- **Sandru Zălog** – primește 25 fl.;

⁵⁴ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 393; Anexe, p. XXIX-XXXI.

⁵⁵ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 74.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Albumul Bunea*, Blaj, 1910, p. 19.

⁵⁸ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, Anexe, p. XXVIII-XXIX.

⁵⁹ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 95.

⁶⁰ G.A. von Treuenfest, *op. cit.*, p. 324, 372, 379, 393; Anexe, p. XXVIII-XXXVI.

⁶¹ Al. Bucur, C. Lupea, *op. cit.*, p. 96.

⁶² *Ibidem*, p. 86.

⁶³ C. Pop, *op. cit.*, p. 32.

⁶⁴ E. Boieriu, *op. cit.*, f. 1.285

⁶⁵ SJSbAN, *fd. cit.*, doc. nr. 24 din 1805.

- **Jacob Cioanta** – primește 26 fl.;
- **Iuon Zeic** – primește 10 fl.;
- **George Poșta senior, invalid** – primește 25 fl.;
- **Constantin Mărginean** – primește 20 fl.;
- **Nicolae Mărginean** – primește 20 fl.;
- **Zaharie Popa** – primește 15 fl.;
- **Bârsan Moga** – primește 15 fl.;
- **Iuana lui Nicolae Vulcan, văduvă** – primește 5 fl.;
- **Vuța lui Gligor Popa, văduvă** – primește 15 fl.;
- **Ștefan Bolog, invalid** – primește 15 fl.;
- **George Recher, invalid** – primește 15 fl.;
- **David Hârșeu, grănicer obișnuit** – primește 15 fl.;
- **Iuon Stan Dobrin** – primește 15 fl.;
- **George Cioanta** – primește 15 fl.;
- **Iuon Tamaș Dobrin** – primește 20 fl.;

În concluzie, putem afirma cu certitudine ca până în acest moment al cercetării am descoperit 15 ofițeri și 25 de grăniceri simpli din localitatea noastră, care au servit în aceste regimente de graniță.

Bibliografie:

Serviciul Județean Brașov al Arhivelor Naționale, Fond 168. *Regimentul românesc de graniță nr. 16 infanterie Făgăraș. 1768-1856 și Registrul de ordine și rapoarte din 1768.*

Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale, *Fond Grăniceresc.*

IDEM, Fond *Starea Civilă, Orlat, cota 20, Protocolul cununărilor, 1823-1842.*

Arhiva someșană, nr. 19/1936.

Foaie pentru minte, inimă și literatură, nr. 34/1860.

Albumul Bunea, Blaj, 1910.

BARÎȚIU, George, *Istoria regimentului alu II românesc granițariu transilvanu*, Brașov, 1874.

IDEM, *Materialu pentru istoria Regimentului I grănițariu din Transilvania*, în "Transilvania", XVI, nr. 1-2 și 3-4/1885.

BĂJENARU, Constantin, *Grăniceria în Țara Făgărașului. 1766-1851*, în "Studii și cercetări", Brașov, 2010.

BUCUR, Alexandru, LUPEA, Cornel, *Ofițerii români din Regimentul I grăniceresc român de la Orlat*, Sibiu, 2001.

BUNEA, Augustin, *Istoria regimentelor Grănicerești*, Blaj, 1941.

DUMITRAN, Daniel, DUMITRAN, Ana, FLOREA, A.L., *Biserica românească din Transilvania în izvoarele statistice ale anului 1767*, Alba Iulia, 2009.

GÖLLNER, Carol, *Regimentele grănicerești din Transilvania. 1764-1851*, București, 1973.

- LITERAT, Valer, IONAȘCU, Moise, *Orașul și cetatea Făgăraș*, Făgăraș, 1938.
- LUPEA, Cornel, *Racovița - Monografia unei străvechi așezări sibiene*, Sibiu, 1995.
- MAIOR, George, *O pagină din luptele Românilor cu Sașii pe terenul social, cultural și economic. Șercaia 1809-1909*, București, 1910.
- MICU, Emil, *Contribuțiuni la istoricul Regimentului întâi valah*, București, 1934.
- MOLDOVAN, R., *Momente din trecutul comunei grănicerești Veștem*, în "Cultura creștină", XX, nr. 10-12/1940.
- PĂREAN, Ioan, *Contribuții la Istoria Regimentului I român de graniță*, în "Revista Academiei Forțelor Terestre Sibiu", nr. 3, 2000.
- PRODAN, David, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1984.
- ROTARIU, Traian (coord.), *Recensământul din 1850. Transilvania*, Cluj-Napoca, 1996.
- STRĂUȚIU, Eugen, *Sibiul între medieval și modern*, Sibiu, 2000.
- von TREUENFEST, G.A., *Geschichte des k.u.k Infanterie- Regimentes Nr. 46, 1762-1850 erstes Siebenbürger Romanen Grenz - Infanterie Regiment nr 16*, Wien, 1890.
- IDEM, *Geschichte des k.k. Infanterie- Regimentes Nr.50, 1762 bis 1850 zwaites Siebenbürger Romanen Grenz - Infanterie Regiment nr 17*, Wien, 1882.
- WAGNER, E., *Historisch-statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen*, Köln-Wien, 1977.